ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԻԳ. Ս. ՊԱՊԸ

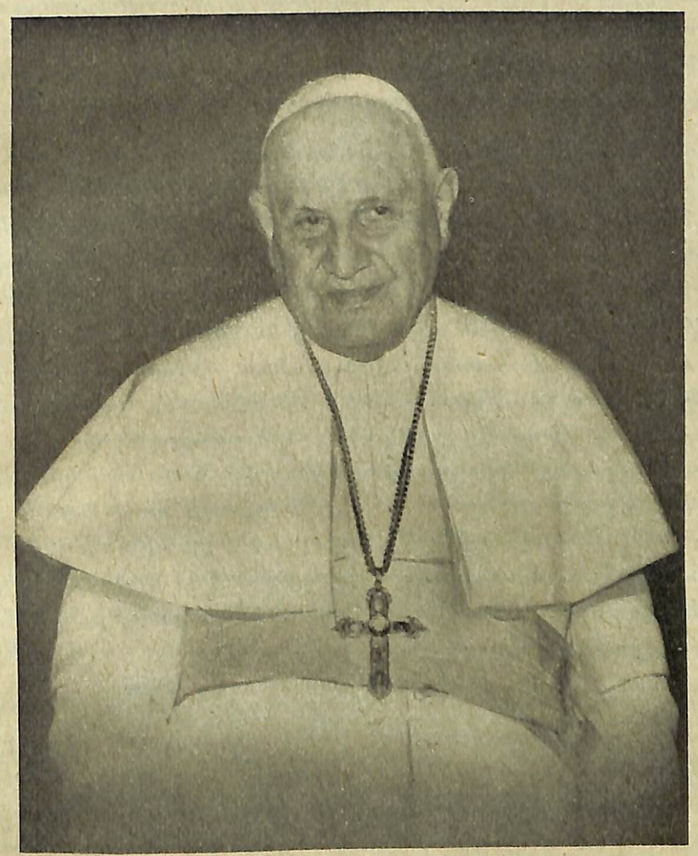
Տիեզերական Եկեղեցին ողբացած էր 9 Հոկտեմբերէն ի վեր մահովը իր մեծանուն Պետին Պիոս ԺԲ.ի. սուգը կը համակէր ամենուրեք, Կաղբային անիկա ոչ միայն կէս մըլիառ կաթողիկէ հաւատացեալները, այլ եւ առ հասարակ համայն մարդկութիւնը առանց խտրութեան կրօնի եւ ցեղի:

Մինչ մըլիոնաւոր չքմեղներ աղօթքներ կը մրմնջէին յաւիտենական հանգստեան համար ողբացեալ Պիոս ԺԲ.ի, միաժամանակ անոնք կը հայցէին Նախախնամութենէն, որ արժանաւոր յաջորդ մը պարգեւէ Ս. Եկեղեցւոյն:

Միջազգային մամուլը երկար յօդուածներով խորհրդածութիւններ ու հաւանական կարծիքներ կ'արտայայտէր պապընտրելի թեկնածուներու շուրջ: Ամէն երկրէ դէպի Յաւիտենական Քաղաքը լարուած էր ուշադրութիւնը ամենազգի ժողովուրդներու. հոն՝ Հռոմ հաւաքուած էին Ս. Եկեղեցւոյ Ծիրանաւոր իշխանները Սիքսթինեան Մատռան Փակարանին (Conclave) մէջ պլուխ հանելու համար ընտրութիւնը նոր Քահանայապետի:

Ընտրական դռնփակ ժողովին հաղիւ երրորդ օրը, 28 Հոկտեմբեր, երեկոյեան ժամերուն է որ յայտնած էր գոյանալ կանոնական մեծամասնութիւնը ձայներու՝ յանձին Վենետիկի Կարդինալ-Պատրիարք Անճէլոյ Ճիւզէբբէ Ռոնքալլիի: Իսկոյն կը սկսին ղօղանջել Ս. Պետրոսի մայր տաճարին եւ Հռոմի եկեղեցիներու զանգակները, որոնց հնչիւնին համընթաց Սարկաւագ Կարդինալը Քանալի կ'առնէ հաւաքուած հարիւր հազարաւոր հաւատացեալներու, թէ Ս. Եկեղեցին դարձեալ ունեցաւ իր սրբազան Պապը Յովհաննէս ԻԳ. անունով: Երբ նորընտիրը պաշտօնապէս ղեկտուրեալ կ'երթայ Ս. Պետրոսի պաշտամին վրայ եւ առաջին օրհնութիւնը քաղաքին եւ աշխարհքին կը չնորհէ, վարը անհամար ամբոխին խանդավառութիւնը ծայրայեղ համեմատութիւններու կը հասնի, անոնց ծափողջոյնները եւ կեցցէ՛ աղաղակները երկարատեւ կը թնդացնեն մթնոլորտը:

Յովհաննէս ԻԳ. Ս. Պապը խոնարհագոյն դասակարգէ կու գայ. անոր ծննդավայրը եղած է Լոմպարտիայի մէջ աննշան ուխտքը գիւղ մը՝ Սոդդոյ իլ Մանգէ (մօտ Պերկամոյի), իսկ հայրը, չքաւոր ագարակական մը, ութն էր 13 զաւակներու, որոնց երրորդն է ապագայ Պապը՝ ծնած 25 Նոյեմբեր 1881ին եւ կնքուե-

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԻԳ.

© National Library of Armenia

լով կոչուած Անճէլոյ Ձիուղէբէք: Ան դեռ մեռասանամեայ պատանի՝ մտադրելով նուիրուիլ կղերական վիճակի՝ կը մտնէ իր թեմին Դպրեվանքը եւ ութ տարի ուսման չրջանը բոլորելէ յետոյ կ'անցնի Հռոմի բարձրագոյն կղերանոց մը (Apollinare), ուր աստուածաբանական գիտութիւններու կարգին կը հմտանայ մանաւանդ հայրաբանութեան եւ եկեղեցական պատմութեան, որոնց եւ ապա ուսուցիչը կը կարգուի ժառանգաւորներու համար: 1904ին արդէն ընթացաւարտ վայլուն վկայականովը աստուածաբանութեան վարդապետի՝ կը ձեռնադրուի Հռոմի մէջ:

Նորընծայ քահանային տասնամեակը կ'անցնի ուսուցչութեամբ եւ քարոզչարութեամբ իր թեմական Եպիսկոպոսին առընթեր. անկէ յետոյ առաջին աշխարհամարտին ենթասպայի աստիճանով իտալական բանակի մէջ կը ծառայէ իբրեւ հոգեւոր Հովիւ: Անճէլոյ Ռոնքալլի հետզհետէ իր մէջ կազմակերպչական տաղանդութիւնները ի յայտ կը բերէ այլ եւ այլ ուղղութեամբ, այսպէս՝ կը հաստատէ ուսանողական Տուներ, միջամուխ կ'ըլլայ կաթոլիկէ գործունէութեան (Action Catholique), իր ժամանակի կարեւոր մէկ մասը կը յատկացնէ երիտասարդներու առաջնորդութեան, դպրոցներու զարգացման եւն: Նաեւ գրական մարզի վրայ մեծ կ'ըլլայ գործունէութիւնը Ռոնքալլի քահանային այնու՝ որ կը հիմնէ թեմական թերթ, կու տայ զեկոյցներ կաթոլիկէ մամուլին, կը հրատարակէ եկեղեցա–պատմական գործեր եւ կը յօրինէ Ս. Կարոլոս Պոռոմէոսի 5 Հատոր կենսագրութիւնը՝ ճոխացած վաւերաթուղթերով:

Եկեղեցւոյ եւ հոգիներու համար այդքան պիտանի ծառայութիւնները այս եռանդուն քահանային աննկատ չեն անցներ ժամանակի քահանայապետներու աչքերէն. ուստի եւ Բենեդիկտոս ԺԵ. 1921ին Հռոմ կը հրաւիրէ զինքը Հաւատոյ Տարածման (Propagande) Ս. Ժողովին մէջ օգտակար դեր մը յանձնելու համար: Իսկ անոր յաջորդը Պիոս ԺԱ. Ռոնքալլիի առջեւ կը բանայ եկեղեցական–դիւանագիտական ասպարէզը՝ 1925ին Պուլկարիա ղրկելով որպէս Առաքելական Այցելու եւ Գործակատար (Délégué apostolique) եւ այս առթիւ կը բարձրացնէ արքեպիսկոպոսական աստիճանի պիտոյտով Արքեպոլոյ: Ինը տարի հոն կը պաշտօնավարէ Անճէլոյ Ռոնքալլի եւ ապա մեկնելէն պաշտօնը կը չարունակայ ունենալով կ. Պոլիս, ուսկից եւ 1944ին կը փոխադրուի Փարիզ Ֆրանսական կառավարութեան մօտ Վատիկանի կողմանէ Նուէրակի (Nonce) հանգամանքով: Եկեղեցական–քաղաքական այս բարձր ու փափուկ պաշտօնի վրայ Արքեպիսկոպոս Ռոնքալլի ճապուկ դիւանագիտութեամբ մը կը յաջողի Ֆրանսայի եւ Վատիկանի միջեւ մերձեցում յառաջ բերել եւ յարաբերութիւնները վերստին բարւոքել, ինչ որ խանգարուած էր պատերազմի հետեւանքով:

Պուլկարիոյ եւ Թուրքիոյ երկարամեայ պաշտօնավարութիւնը Ռոնքալլիի պատեհութիւն կ'ընծայէ ճանչնալու եւ ուսումնասիրելու արեւելքի քրիստոնեաները, որոնք իր սրտին այնքան մօտիկ են: Նոյն երկիրներու մէջ նաեւ Վիեննական Մխիթարեան Հայրերու հետ սերտ յարաբերութիւն մշակած է Ռոնքալլի:

Պիոս ԺԲ. գնահատելով արժանիքները Նուիրակ Ռոնքալլիի՝ 1953ին կ'արժանացնէ զինքը կարդինալական պատուին եւ Վենետիկի Պատրիարքութեան:

Նոյն Քահանայապետէն Ծիրանաւոր Պատրիարքը Պէյրութ կ'առաքուի իբր փոխանորդ Նուիրակ (legatus a latere) նախագահելու համար արեւելեան Եկեղեցիներու Համաժողովին (Congrès) ու հանդէսներուն, որոնք հոն տեղի կ'ունենան ի պատիւ Անարատ Յղացեալ Ս. Աստուածամօր՝ առթիւ 1954ի Մարեմեան Յոբելեանին:

Զարմանալի չէ որ կարդինալ Ռոնքալլիի այնքան բեղմնաւոր եւ արդիւնաշատ կեանքին ճանապարհը պիտի յանգէր ի վերջոյ բազմելու Ս. Պետրոս Առաքելապետի Գահին վրայ, եթէ մանաւանդ նկատի առնուին անոր հոգեկան բնատուր ձիրքերն ու անձնական առաքինութիւնները, զորոնք ներդաշնակօրէն միացուցած է իր անձին վրայ: Վասն զի այս նորընտիր Պապը հակառակ իր արեւնային խառնուածքին է այր խոհական, առանց նենգութեան, գիտակից իր անձին նկնութեան, բարեպաշտօն, զուարթամիտ, բարեմտին, երկայնամիտ, կարեկից, զիջող եւ մարդասէր. վարուելակերպի առինքնող բարեմասնութիւններ, որոնցմով նա չնորհն ունի յինքն յանկուցանելու ամէն աստիճանի մարդիկ՝ անգամ եւ հակառակորդներ: Այսպէս ճանչցած են զինքը տարիներով հետ ապրողներ ու իրեն գործակից անձեր:

Ն. Ս. Յովհաննէս ԻԳ-ի նշանաբանը եղած է «Հնազանդութիւն եւ Խաղաղութիւն»: Ան մնալով այս սկզբունքին հաւատարիմ՝ կը հնազանդի Աստուծոյ կամքին, զոր կը տեսնէ կանոնական ընտրութեանը մէջ կարդինալներու, հետեւաբար զայն կ'ընդունի «խոնարհեցնելով գլուխը եւ թիկունքը դառն բաժակին ու խաչի լուծին ներքեւ»: Անգամ մը որ այսպէս կը տառնձնէ նա Գերագոյն Հովուապետութիւնը, իր քաղցրաբարոյ նկարագրին համաձայն կը ծրագրէ ու կ'առաջադրէ դիւանագէտ Պապ մ'ըլլալէ առաջ՝ ըլլալ քաջ Հովիւը հոգիներու, աւելին՝ ըլլալ բարեգութ Հայրիկը թշուառներու եւ տառապեալներու, հայրաբար առաջնորդել, հայրաբար ուղղել հոգեւոր զաւակները, իր խօսքովը՝ «ամէն ինչ տեսնել, չատ բանի աչք դոցել, քիչ անգամ կշտամբել»:

Պետրոսի Աթոռին նոր Գահակալն առաջնորդուած Բարի Հո-

© National Library of Armenia

վերին լուսաշող օրինակէն (Յովհ. ժ. 1—21), Անոր սիրազեղ հոգւով եւ հոգածութեամբ՝ իր առաջին ձայնասփիւռ պատգամին մէջ արդէն հայրական բազուկները կը տարածէ՝ գորովագութ սիրով զրկելու համար արեւելեան եկեղեցիներու զաւակները, թէպէտ անոնք հեռացած ու օտարացած ըլլան Առաքելապետի Աթոռէն: Անիկա կ'ըսէ. «Ա՛յն ակնկալութեամբ՝ թէ անոնք (արեւելեայք) հասարակաց Հօր տունը կու գան, թախանձագին կը կրկնենք ատուածային Փրկչին սա խօսքերը՝ «Հայր սուրբ, պահէ զանոնք անունովդ, որով ինծի տուիր, որպէս զի մէկ ըլլան, ինչպէս մենք մի ենք (Յովհ. ԺԷ. 11) եւ ըլլան մէկ հօտ եւ մէկ հովիւ» (Յովհ. ժ. 16): Թող ուրեմն անոնք ամէնքը, կ'ապաչէնք, զան սիրայօժար կամքով: Իսկ՛ւ թէ ասիկա Աստուծոյ չնորհքին թելադրութեամբն ու օգնութեամբը կարելի եղածին չափ չատ տեղի ունենար: Եթէ անոնք զան՝ բնաւ երբեք պիտի չգտնեն օտար տուն, այլ պիտի գտնեն իրենց սեպհական այն տունը, որ հին աւեններուն արդէն կը փայլէր հիանալի վարդապետութեամբ եւ գարգարուած էր առաքինութեամբը իրենց նախնիքներուն»:

Փակարանէն արտասանուած վերջդրեալ պատգամներուն հետ Յովհաննէս ԻԳ. կոչ ընելով նաեւ ժողովուրդներու ճակատագիրը վարող պետական անձնաւորութիւններու՝ կը դատապարտէ անոնց ահաւոր գինարբուքը եւ կը պահանջէ որ դադրեցնեն զայն եւ «խաղաղութիւնը արդարութեան մէջ» ապահովեն:

Թէ բացի Հայրութենէ ունի նորընտիր Պապը հաւակացողութիւնն ու ճկունութիւնը քաղաքական հարցերը եւս լուծելու՝ այդ յայտնի կը տեսնուի իր վարած փափուկ պաշտօններուն մէջ:

Եզրափակելով ուրեմն այս բոլորը պէտք է ըսել, թէ Յովհաննէս ԻԳ. Ս. Պապը ժամանակիս յարմար առաւելութիւններով օժտուած է իմաստութեամբ զեկավարելու համար Ս. Պետրոսի Նաւը ներկայ աշխարհի փոթորկալից ալիքներու մէջէն եւ հասցնելու յաւիտենական փրկութեան անքոյթ նաւահանգիստը իրեն վստահուած հոգիները:

Գերագոյն Հովուապետութեան ծանր բեռը բառնալու ամենեւին անսասակ կամ արգելք չի կրնար համարուիլ նորընտիր Պապին յառաջացեալ տարիքը, որովհետեւ անիկա նախ զօրաւիգ ունի աստուածային օգնութիւնը, զոր անդադար կ'ապերասն միլիոնաւոր հաւատացեալներ եւ երկրորդ նա չնորհիւ իր ֆիզիքական ամուր կազմին կը վայելէ տակաւին թարմ առողջութիւն եւ երիտասարդական աշխուժութիւն:

Կեցցե՛ս յամայր ամս «Ընտրեալդ յԱստուծոյ, ո՛վ երջանիկ եւ սուրբ Հայրապետ» ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԻԳ.:

Հ· Ե· ԱՔԵԱՆ

Ն. Վ. Տ. Տ. ԳՐԻԳՈՐ-ՊԵՏՐՈՍ ԺԵ. ԿԱՐԴ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ-ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԵՒ ԴԵՐ-ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՒԱՏՈՅ ՏԱՐԱԾՄԱՆ Ս. ԺՈՂՈՎԻ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

Մխիթարեան Ընդհ. Աբբահօր Արհի. Հ. Մեսրոպ Արքեպ. Հապոյեանի հրաւէրին սիրով ընդառաջելով, Հայ Կաթողիկէ Նուիրապետութեան Ամեն. Հոգեւոր Տէրը՝ Ն. Վ. Տ. Տ. Գրիգոր-Պետրոս ԺԵ. Կարդ. Աղաջանեան, ընկերակցութեամբ Գերպ. Տ. Յակոբ Ք. Ծ. Վ. Կիւրակոսեանի, հաճեցաւ այցելել Վիեննա՝ Մայր Վանքս, ուր բնակեցաւ ամբողջ չորեթի մը Սեպտ. 6—13, առարկայ ունենալով եկեղեցական եւ պետական բարձրագոյն անձնաւորութեանց, մտաւորական եւ ժողովրդային լայն խաւերու ներկայացուցիչներուն եւ Մայր Վանքիս հասարակութեան խոր յարգանքի եւ սիրոյ արտայայտութեանց:

Ն. Վսեմութեան ժամանումը

Սեպտ. 6 ժամը 21ին Շաբաթ օդակայանը պիտի հասնէր Ծիրանաւոր Հայրապետը Աւստրիական AUA սաւառնակով:

Մեծապայծառ Հիւրը պատշաճ չուքով դիմաւորելու համար սպասման սրահին մէջ հաւաքուած էին արդէն Քաղաքիս Քահանայապետական Նուիրակը՝ Արհի. Տ. Յովհաննէս Արքեպ. Տէլլէվիանէ, Վիեննայի Վիճակաւոր Հայրապետը՝ Արհի. Տ. Փրանկիսկոս Աբքեպ. Քէօնիկ, Մխիթարեանց Գերպ. Աբբահօր՝ Արհի. Հ. Մեսրոպ Արքեպ. Հապոյեանի գլխաւորութեամբ Մխիթարեան Հայրեր, բարձրաստիճան եկեղեցականներ, վանական հաստատութեանց մեծաւորներ, պետական ներկայացուցիչներ, Վիեննայի Հայ Գաղութի Ազգ. Հոգաբարձութեան կողմէ Տիարք Հմայեակ Յակոբեան, Սարգիս Կարապետեան, Յակոբ Թարեան եւ Արամ Ծերունեանէ բաղկացեալ պատուիրակութիւն մը եւ այլ ազգայիններ:

Սպասումի վայրկեանները կը սահին արագ եւ վերջապէս բարձրախօսը կ'աւետէ սաւառնակին ժամանումը: Օդակայանի վարչութեան մաղնաւոր պատուոյ թեմամբ խմբովին կը մօտենանք սաւառնակին: Դուռը կը բացուի եւ կ'երեւայ Ն. Վ. Տ. Տ. Գրիգոր Պետրոս ԺԵ. Կարդ. Աղաջանեան ուրախ եւ ժպտադէմ:

© National Library of Armenia